

наслідування), репродуктивно-продуктивної (опрацювання й систематизація інформації, переказування її, аналізування, спостереження, володіння іншомовною лексикою), продуктивної (конструктивна взаємодія задля досягнення певного результату, критичне оцінювання й використання засвоєного, уміння формулювати проблеми, шукати розв'язання їх).

Рефлексійний – здатність об'єктивно аналізувати власну навчальну діяльність, а також діяльність інших осіб, визначати способи вдосконалення результатів, оцінювати ризики й наслідки власних дій.

Означені критерії оцінювання уможливають об'єктивний контроль результатів навчання – не тільки знань, умінь, навичок, а й особистісних складників компетентностей.

Ключові слова: міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність, компетентнісний підхід, контроль.

Список використаних джерел та літератури

1. Горошкін І. О. Оцінювання міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів гімназій у компетентнісному вимірі. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки, 3 (2) (50), 2022. с. 157-163.
2. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>.
3. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М. *Рекомендовано МОН України* (від 12.07.2021 наказ № 795). Київ : МОН України, 2021. 42 с.

*Горошкіна Олена Миколаївна,
д-р пед. наук, проф.,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

КРИТЕРІЇ ДОБОРУ ЗМІСТУ ПІДРУЧНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 7–9 КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Добір та структурування змісту навчання будь-якого предмета починається з модельної програми, що визначає стратегію навчання і зміст

підручника. Науковці розглядають підручник як засіб моделювання педагогічної системи, носій інформації, засіб засвоєння змісту, тренажер для закріплення здобутих учнями знань. У «Словнику-довіднику з української лінгводидактики» акцентовано на можливостях підручника української мови в організації самостійної роботи учнів [1, с.185].

У контексті компетентнісного навчання функції підручника докорінно змінилися, він стає засобом розвитку учнів, формування в них предметної і ключових компетентностей, що має значний вплив на зміст і структуру навчальної книжки.

Принципи добору змісту підручників української мови схарактеризовані в працях Н. Бондаренко, Н. Голуб, С. Карамана, В. Новосьолової, М. Пентилюк, Л. Попової та ін. дослідників. Н. Голуб доповнює класичні принципи новими, до яких уналежнює такі: 1) функційності; 2) дієвості; 3) діалогізації; 4) мотиваційного забезпечення освітнього процесу; 5) орієнтування на систему цінностей; 6) забезпечення емоційного розвитку учнів; 7) індивідуалізації й водночас співробітництва; 9) комфортності освітнього процесу; 10) цілеспрямованості суб'єктів освітнього процесу тощо. Підтримуючи наукову позицію дослідниці, зазначимо, що нині потребують уточнення критерії добору змісту підручників української мови для предметного циклу навчання. Сучасні підручники мають урахувати вимоги нового Державного стандарту базової середньої освіти, суспільний запит на формування компетентного мовця.

Аналіз і синтез наукових праць із проблеми підручникотворення, застосування методу експертних оцінок, а також багаторічний досвід роботи в закладах загальної середньої освіти дають підстави для виокремлення таких критеріїв добору змісту підручників української мови для 7–9 класів: відповідності матеріалу віковим особливостям здобувачів освіти; актуальності й достовірності інформації; відповідності теоретичних відомостей стану сучасної мовознавчої науки; комунікативної значущості змісту; спрямованості змісту на формування предметної і ключових компетентностей, визначених Державним стандартом базової середньої освіти; наявності ціннісно-сміслового потенціалу, спрямованого

на актуалізацію емоційних потреб, розвиток системи ціннісних ставлень та емоційного інтелекту особистості. Саме ці критерії й визначали добір матеріалу до підручників української мови для НУШ авторства Н. Голуб та О. Горошкіної.

Досвід пілотування підручників переконує в оптимальності визначених критеріїв. Наприклад, відповідність матеріалу підручника віковим особливостям здобувачів освіти сприяє формуванню в них стійкої мотивації, інтересу до навчання української мови, а також активізації їхньої емоційної сфери. Дотримання цього критерію зумовлює включення до підручників доступного для учнів певної вікової групи, комунікативно значущого матеріалу, який учні можуть застосувати не тільки на уроках, а й за межами школи; переведення навчання української мови на рівень смислів і цінностей.

Ключові слова: підручник української мови, критерії добору змісту, Державний стандарт базової середньої освіти.

Список використаних джерел та літератури

1. Голуб Н. Шкільний підручник як засіб реалізації завдань компетентнісного навчання української мови учнів ліцею. *Українська мова і література в школі*. 2018. № 3. С. 2–7.
2. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / За ред М.І. Пентиліук. К. : Ленвіт. 2015 320 с.

*Давидюк Людмила Володимирівна,
канд. пед. наук, доцент,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова;
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна
Мельник Анжела Олегівна,
канд. пед. наук, доцент,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна*

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ОСОБИСТИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ» В ПІДРУЧНИКУ «ЕТИКА» ДЛЯ 6-го КЛАСУ АВТОРОК Л. ДАВИДЮК І А. МЕЛЬНИК

Одним із викликів ХХІ століття для освітнього простору України є формування компетентнісної, творчої, здатної до саморозвитку та життєвого